

(א) [מדרש: ז מור 3, ג] [ע] מוס' לקמן נט. ד"ט ולא, א לקמן נ"ח, ד' מקוואות פי"ט מ"א, ט"ז]

מוסף תוספות

א. [אלא] שכרובות סביב שערותיה שכן דרך גנים שכרובות וקושרות בהן בחוק ומהדקות היטב. חור וזע הל' שנת סי' פי"ד אות א'. ב. מבעור יום. רע"ב: ג. למ"ד גדולות הייבת משום בונה ולמאן דלא מחייב מ"מ [איכא]. מוס' הל"ש: ד. הל"כ ליכא למיגור בהן דלמא שריא להו, דאשה הווצה לטבול בשבת צריכה לשתור קליעת שערותיה מבעור יום, אלא מיירי בחוטין הנחונות על שערות ראשה. פסקי הל"ש סי' א'. ולא [כפרש"י ד"ל שהאשה קולעת שיערה כמין קליעה. רע"ב: ופי' ט"ז] ח"ט מוס' ק"ל ופ"ח. ה. [ובכמה בודים חרבים שריא לובשת שורכם של גנים לטלק בשעת טבילה. ר"ה. דהא מוכח בגמ' דבכל דבר שריא מקפדת שלא יהא עליה בשעת טבילה שייך למיגור אפי' אינו חוצץ. ודודאי לובשת מיד לאחר הטבילה. מוס' הל"ש: ח. שאין אדם מוגיש בהן כל שעה. רמ"ן: ט. ולפיכך מותרת לצאת בחגורה של כסף שאם תשלטנה תהא מחוסרת מלבוש. רע"ב: י. משום מוס' הל"ש: יא. ולא חיישני שאם תחודר הריבם ד' אמות בידה. מוס' הל"ש: יב. דודאי בזמן מועט דהפשטה וליבשה לא תשכת השבת. רע"ב: ג. קושר ומתיר כמה פעמים בשבת. מוס' הל"ש: ד. אם נפל מוס' הל"ש: ה. גרידה דהוא מתכוין להערים להוציא ולהוליק למקום אחר. ספי המזומה סימן ל"ט. י. וחינו דמסיים בה ובכלבו שלא יקשרנו בשיר ובטבעת שאז נראה כמתכוין להוציא מוס' הל"ש: ט. כיון דקתי כסתמא דחוטין צמר וחוטין פשתן חוצץ. מוס' הל"ש: י. לפי כשהתחתון רך יותר נדבק בו חוצץ. מוס' הל"ש: יא. כי הרבר הקשה יותר מתהדק במקום הקשה מה שמתהדק בו הדבר שהוא רך. רע"ב: [והיינו טעמא משום דנהי דצמר נדבק במה שהוא עליו יותר מן הפשתן אפי' הכי מוכח שצמר רך המים נכנסין בתוך החוט ועוברין עד הבשר משא"כ בחוט פשתן שהוא קשה שאין המים נכנסין בתוכו. סי' ר"ן. יט. א"א"פ ששניהם קשים הם, מ"מ פשתן קשה יותר משיע, מיהו קשה לרבנן דצמר ע"ג שער דהיינו רך ע"ג קשה חוצץ ויבשר ע"ג שער דהיינו קשה ע"ג קשה מוחו לר' יהודה דאינו חוצץ, וצ"ל דהך סברא פליגי ר' יהודה ורבנן מוס' הל"ש: או שאין קושרי חזק כ"כ כשעי מורה ר' יהודה דחייב וכו' קאמר ר' יהודה דשל צמר ושל שער אין חוצצין מפני שהמים באין בהן, כל חד וחד טעמא לחוד צמר מפני שעצמו רך שעי מפני שהוא קשה

במה אשה פרק ששי שבת

במה אשה יולאה. דהוי תכשיט ולא משוי ואיכא דהוי תכשיט וגזר זיה רבנן [לקמן נט:] דילמא שלפא וממויא למצרתה תשיעומו ודילמא אחי לאימיוי ד' אמות: לא צוטי אמר ופסאן ורלוועה **שצראשה.** שקולעת בהן שיערה: **שצראשה.** אכולהו קאי וצגמ' מפרש טעמא: ולא טעבול בהן. משום חליצה: **עד שפרס.** שמתירס קנת שיהיו רפויין ויכנסו המים זינייה לשער: **טועפה וסרביטין.** מפרש בגמרא' וחסובין הן ומיישנין דילמא שלפא וממויא למצרתה: **בזמן שאין תפורין.** עם השבכה שקורין שקופיי"א אבל תפורין ליכא למימש לאחויי שאינה נוטלת השבכה מראשה צרה"ר שגמגה כל שיערה: **כצול.** מפרש בגמ"ס: **לרה"ר.** אבל לחצר שרי וכל המזכרים למעלה אסורים אף לחצר שגמגה תרגילס צרה"ר ומדא גזירה היא דגזר בהם שלא מתקטט בהם צבצב כלל וכצול המירו כדמפרש לקמן בפרקין (דף סד:) שלא לאסור את כל תכשיטיה ותמגנה על צעלה: **עיר של וצ.** כמין נוסקיא ומייירין זה כמין עיר: **קטנא.** מפרש בגמרא (לקמן דף נט:): **חוסס.** נורה לחתום זה איגרת או כל דבר סגור: **שאינה אונה.** כגון אישפיגל"א: **ואס ילאס אונה חייבת חטאת.** דכולהו תכשיטין ינינו ורבנן הוא דגזר זהו דילמא שלפא וממויא: **גמ' טבילה מאן דכר שמה.** מה ענין טבילה אלל הלכות שבת: **ושריא להו.** ומתרת אוחס לטעבול בשבת שעל הטבילה לא

במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה ולא בטבול בהן עד שתורפם ולא בטומפת ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורים ולא בכבול לרה"ר ולא ביעיר של זהב ולא בקטלא ולא בנומים יולא בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה ואם יצאת אינה חייבת חטאת: **גמ'** טבילה מאן דכר שמה אמר רב נחמן בר יצחק אמר רבה בר אבוה מה טעם קאמר מה טעם לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן מפני שאמרו חכמים בחול לא הטבול בהן עד שתורפם וכיון דבחול לא הטבול בהן עד שתורפם בשבת לא תצא דילמא מיתרמי לה טבילה של מצוה ושריא להו ואתי לאתויינהו ד' אמות ברה"ר בעא מיניה רב כהנא מרב תיבי חיללתא מאי א"ל אריג קאמרת כל שהוא אריג לא גזרו איתמר גמי אמר רב הונא בריה דרב יהושע: **כל שהוא אריג לא גזרו ואיכא דאמרי אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא לאחורתי דלא קפדן עלייהו מאי איכא בין הך לישנא ובין הך לישנא איכא בינייהו דמגיפן להך לישנא דאמר כל שהוא אריג לא גזרו הני גמי ארוג ולהך לישנא דאמרת משום קפידא דכיון דמגיפא מקפד קפדא עלייהו תנן התם ואלו חוצצין באדם חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות שבראשי הבנות ר' יהודה אומר של צמר ושל שער אין חוצצין מפני שהמים באין בהן אמר רב הונא וכולן בראשי הבנות שנינו מתקף לה רב יוסף למעוטי מאי איילימא למעוטי דצואר ודמאי איילימא למעוטי דצמר השתא רך על גבי קשה חוצץ רך על גבי רך מיבעיא ואלא למעוטי דחוטי פשתן השתא קשה על גבי קשה חוצץ קשה על גבי רך מיבעיא אלא אמר רב יוסף היינו טעמא דרב הונא הלפי שאין אשה חונקת את עצמה איתיביה אביי הבנות יוצאות בחוטין שבאזניהן אבל לא בחבקין שבצואריהן ואי אמרת אין אשה חונקת עצמה חבקין שבצואריהן אמאי לא אמר רבינא הכא**

במה אשה בו' לא בחוטי צמר. מפרש בגמ' משום דילמא מיתרמי לה טבילה של מצוה ושרי להו ואתי לאתויינהו ארבע אמות צרה"ר אומר ר"י דהיינו דוקא בחוטין שאינן נחונות בקליעת השער אצל חוטין הנחונות בקליעת השער יולאה בהן דבהנהו ליכא למיגור דילמא שריא להו כדמתן בהמנניע (לקמן דף נד:) דאיכא לכל הפחות איסור שבות גדולת וסכרוא הוא דכי היכי דיש איסור צעשיית קליעה ה"נ יש איסור צמטירת קליעה וא"ת מהאי טעמא תהא אשה אסורה ללאת בטלית' דהא ודאי שריא לה צעשת טבילה ויחוש דילמא אחי לאתויי וי"ל דצדכרים שהם עיקר מלבוש ליכא למיגור דלפילו בחול אין דרך ללכת כלל ממקומו עד שילבישם אלא דוקא צדכרים קטנים יש לחוש שאין מקפיד אס אינם עליו ורגילות הוא בחול צעשת פועמים נושאן צדו עד צימו' ונראה לר"י דדוקא צדכרים שרגילות להסירן כדי להראותן או משום חליצה או משום קפידא גזרו שלא ללאת דשמה כשפיר יוכח שהוא שבת ואתי לאתויי אבל צדכרים שומת ללאת בהן שאין רגילות להסירן מותר לקשור ולהתיר צרה"ר לליכא למימש למדי דלס אמר יהא זכור שבת צעשת התרה לא אחי לאתויי ואס לא יהיה זכור שבת אפילו נאסר להתיר ולהסיר לא יועיל וכ"מ לקמן (דף סא.) דקמי צבדיטא וקשר ומתיר קמיע אפילו צרה"ר והא דאיטריך התם לאשמעי' דשרי אע"פ שכל דבר מותר להסיר כדפרישית איטריך לאשמעינן דלמא אסרינן משום דמחוי דקושרו עליו שלא לרפואה ומתכוין להוציא כי היכי דאסור צילפל וגרגיר מלח לכתמילה למת צפה צעשת או להחזיר אלל כמלבוש גמור חשיב ממתת הרפואה: **השתא** רך על גבי קשה חוצץ בו' וא"ת דילמא רב הונא נקט וכולן צראשי הבנות לרבנא דלפילו צראשי הבנות דהוי רך ע"ג קשה חוצץ ואורי' דכלאו רב הונא הוה ידעינן דכלל מקום חוצצין אפילו צראש' אלל ודאי למעוטי שום דבר אמת: **השתא** קשה ע"ג קשה חוצצין. סבר הש"ס דקשה ע"ג רך חייץ טפי מקשה ע"ג קשה ורך ע"ג קשה לא חייץ כקשה ע"ג קשה דהא לר' יהודה חוטי אמר אין חוצצין דהוי רך על גבי קשה וחוטין פשתן דהוי קשה ע"ג קשה חוצצין וכו' שיער דהוי נמי קשה על גבי קשה: **לכ"ע** אין חוצצין אף על פי שחוטין פשתן חוצצין לכולי עלמא: **א"ל** א"ר יוסף. כלפי שרצ יוסף צעמנו מקשה שייך לומר אלל: **הכא**

לכ"ע אין חוצצין אף על פי שחוטין פשתן חוצצין לכולי עלמא: **א"ל** א"ר יוסף. כלפי שרצ יוסף צעמנו מקשה שייך לומר אלל: **הכא** דמיטנפי מקפד קפדן שלא להיות צראשן צעשת טבילתן מפני שהמים ממחין את הטיט ומלכלך צשרן צעלייתן מן הטבילה ואע"ג דחליצה לא הוי דהא עיילי זהו מיהו כיון דשקלי לה משום טינוף אחי לאתויינהו ואסור ללאת בהן ולליכא קמא לא גזרו אלל צמדי חייץ לטבילה ורצוטי מפרשינן הך קפידא לענין חליצה כדקיי"ל רובו ומקפיד עליו חוצץ (עירובין דף ט:) וקשיא לי בגוה טובא חדא דכי איתמר ההוא צמדי דמיהדק איתמר ואשמעינן דלע"ג דלא עיילי ציה מיהו כיון דלא קפיד עליה חשיב כגופיה וצטל לגבי שערו אבל צמדי דלא מיהדק עיילי ציה מיהו מאי חוצץ איכא למימר הא לאו חוצץ הוא וחי אמת למימר דההוא חוצץ דהתם לא דק צלישניה ומיהו כל מידי דקפיד עלייהו אסור היכי אמרינן הכא האי נמי אריג הוא ומותר כיון דפשיטא לן דהיכא דמיטנפי מקפד קפדן על כרחין חייץ דהא רב הונא צריה דרב יהושע אהלכה למשה מקיני לא אמת לאפילו: **ואלו חוצצין באדם.** משום דמני התם אלו חוצצין כללים מני לענין טבילה אדם ואלו חוצצין באדם: **של אמר ושל שער אין חוצצין.** דלא מיהדק על גבי שער: **הבנות.** קטנות. אורחא דמילתא נקט: **וכולן צראשי הבנות שנינו.** לא תימא שצראשי הבנות ארצועות לחודייהו קאי אלל אחוטין נמי קאי: **למעוטי מאי.** אשמעינן רב גמרא קרוי רך לגבי פשתן ולגבי שער: **על גבי קשה.** שער: **ע"ג רך.** צמר: **מיבעיא.** צממיה. הא ודאי על גבי רך טפי מיהדק: **לפי שאין אשה חונקת עצמה.** להדק חוטין צוארה וקושרתן צריח שיהו רפין: **בחוטין שבאזניהן.** שנותנין שם שלא יסתם הנקב: **הפקין.** ענקי רצועות שאינן מוחזבות רחבות ללא לתכשיט עבדן דומיא דחוטין שבאזניהן: **הפקין.** לשון קילקילי וחבק (לקמן דף סד.) לייגל"א לאסור צו סוס: **בטללא**

א א מיי פי"ט מהל' שבת הל' ו' ומיי פי"ב מהל' מקוואות הל' ה' סגן לאוין סה וסגן ענין רמת טוש"ע א"ח סי' ג' סג ספיף א וטוש"ע י"ד סי' ק"ה ספיף ג:

ב ב מיי פי"ט מהל' שבת הלכס' ד' טוש"ע א"ח סי' ג' ספיף י וספיף יח:

ג ג ד מיי שם הלכס' ט טוש"ע א"ח סי' ג' ספיף א וטוש"ע י"ד סי' ק"ה ספיף ג:

ד ד ו מיי שם הלכס' ז ו טוש"ע א"ח שם ספיף ג וטוש"ע י"ד שם ספיף ג:

גליון הש"ס

גמ' תיבי חיללתא מאי. עי' וצמס דף ע"א מוס' ד"ה מקמת:

לעני רש"י

שקופיי"א [קופ"א]. שכוס עשירי רשת. נושק"א. סיכה, מכבדה. אישפיגל"א. [אישפיגל"א]. סיכה (שאינה נקובה). צינגל"א. חבק (רצועת-בגד לטוס וכדו"ב).

רבינו הגנאל

פרק ששי
במה אשה יוצאה וכמה אינה יוצאה, אל תצא אשה בחוטי כו'. אוקמה רב נחמן גזירה שמא תודמן לה טבילה של מצוה, ומשום שחוצצת מותרת ומהלכת בהן ד' אמות ברה"ר. אבל חוטי צמר וחוטי פשתן חוצצין לא גזרו בהו רבנן, דהא אחותיה דרב הונא בריה דר' יהושע הוה טבילי ברמתחן הני תיבי חיללתא בראשיהן ולא הוה קפיד, וכיון דלא הוה קפיד שרי וי"מ תיבי חיללתא, אבל תיבי טמימתא לא, דחוצצות. ואסיקנא דחוטין שיער אינן חוצצין ואפילו אם הן קשורין באש הבנות, ואפי' שהראש קשה הוא המים נכנסין בשיער ואין חוצצין, אבל חוטי צמר וחוטי פשתן בראש הבנות חוצצין, וכי"ש אם הן קשורין בצואר שמתקנין בבשר ואין המים באין תחתיהן, ולפיכך חוצצין. כיוצא בהן החבקין שבצוארי הבנות, ואוקימנא

ר"י ורש"י (ע"י הסתם דלמ"ה). כ. ולשון אלא לא דייק שהרי אין אנו סותרים שום אוקימתא, ויש [לומר]. רע"ב.